

Varbergs
kommun

God man för ensamkommande barn

Information från
Överförmyndarnämnden

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förtydligande av text/förkortningar i nedanstående text	sid 3
God man för ensamkommande barn	sid 4
Rollfördelning mellan Kommunen, Landstinget och Migrationsverket	sid 4
Kommunen	sid 4
Socialtjänsten	sid 4
Överförmyndarförvaltningen	sid 4
Boende	sid 4
Skola	sid 5
Landstinget	sid 5
Migrationsverket	sid 5
I uppdraget som god man gäller	sid 5
Uppdraget	sid 5
Funktion	sid 5
Ansvar	sid 5
Juridisk vårdnad	sid 5
Rätt till information	sid 6
Uppdraget börjar	sid 6
Beslutet är fattat	sid 6
Dagersättning	sid 7
Särskilda bidrag att söka	sid 7
Fritidsaktiviteter	sid 7
Resor	sid 7
Skadegörelse	sid 7
Tolk	sid 8
Advokat – offentligt biträde	sid 8
När barnet erhållit PUT – Permanent uppehållstillstånd	sid 8
När barnet fått avslag på asylansökan	sid 9
Överförmyndarnämnden	sid 9
Redovisning	sid 10
Arvoden och ersättningar	sid 10
LMA – kort	sid 10
ICA – kort	sid 11
ID – kort	sid 11
När barnet fyller 18 år	sid 11
Särskild förordnad vårdnadshavare	sid 11
Övriga förhållningssätt	sid 11
Om barnet rymmer	sid 12
Om barnet avlider	sid 12
Kontaktuppgifter	sid 13
Överförmyndarförvaltningen	sid 13
Socialtjänsten	sid 13
Migrationsverket	sid 13
Rädda Barnen	sid 13
Röda korset	sid 13
Checklista	sid 13

Förtydligande av text/förkortningar i nedanstående text

Boende	Kommunens boende för barn under asylprocessen och barn som erhållit PUT= permanent uppehållstillstånd
LMA	Lagen om mottagande av asylsökande
PUT	Permanent uppehållstillstånd
GM	God man
SFV	Särskilt förordnad vårdnadshavare
MiV	Migrationsverket
LSS	Lagen om stöd och service
SoL	Socialtjänstlagen
ÖF	Överförmyndarnämnden el. Överförmyndarförvaltningen
EBO	Eget boende
CSN	Centrala studiestödsnämnden

God man för ensamkommande barn

En ny lag (2005:49) om god man för ensamkommande barn trädde i kraft den 1 juli 2005.

Den nya lagen innebär att gode mannens befogenheter har utökats. I de frånvarande föräldrarnas ställe ska gode mannen kunna agera både som förmyndare och vårdnadshavare för barnet. Barnet får därigenom en företrädare som på ett heltäckande sätt kan ta tillvara dess intressen i Sverige och verka för barnens bästa.

Den dagliga omvårdnaden och tillsynen ligger dock utanför den gode mannens uppdrag.

Gode mannen ska t ex ha kontakt med socialnämnden i den kommun där barnet är placerat och vid sådana kontakter lämna uppgifter om barnet och dess behov. Om barnet har särskilda behov – t ex på grund av sjukdom eller funktionshinder – är det gode mannen som för barnets räkning ansöker om stöd- och hjälpinsatser ex. LSS, lagen om stöd och service.

Som god man har man ett avgörande inflytande över barnets boende. Det innebär bl a att gode mannen, i barnets intresse, kan förbjuda barnet att lämna en viss plats, t ex kommunens boende. Även besluta om annat boende.

Rollfördelningen mellan Kommunen, Landstinget och Migrationsverket

Kommunen

Socialtjänsten

- Se till att barnet inte far illa
- Ordna ett boende för barnet
- Kontakter med biologiskt nätverk, föräldrar, anhöriga, vänner etc
- Socialtjänsten ska ge samma stöd till god man som till förälder

Överförmyndarförvaltningen

- Rekrytera och utbilda gode män
- Pröva ansökan om förordnande av god man och tar beslut
- Tillsyns- och kontrollfunktion över gode män
- Pröva begäran och besluta om arvode och ersättning för uppdraget
- Lämna råd och upplysningar om enhetens verksamhet

Boende

- Praktisk omvårdnad av barnet samt daglig löpande tillsyn
- Hålla god man/ särskild förordnad vårdnadshavare informerad om barnet

- Efterfråga och följa gode mannens/särskild förordnad vårdnadshavares beslut gällande barnet

Skola

- Barnet har rätt till skolundervisning
- Asylsökande barn har ingen skolplikt. Barnet bör dock gå i skolan för undervisning i svenska språket och för att få struktur i sin vardag
- För barn med uppehållstillstånd krävs närvaro i skolan för att vara berättigad till studiebidrag

Landstinget

De ensamkommande barnen ska behandlas på samma sätt och på samma villkor som övriga i Sverige bosatta barn. De ska ges den hälso- och sjukvård inklusive barnpsykiatrisk vård och tandvård som de behöver.

Migrationsverket

- Ta emot och pröva ansökan om asyl
- Registrera barnet vid en förläggning
- Ansöka om förordnande av god man
- Besluta om ekonomiskt bistånd till barnet och om ersättning till kommunen
- Träffa överenskommelse med kommuner om mottagande

Uppdraget som god man

Uppdrag: i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga förhållanden, samt sköta dess angelägenheter.

Funktion: god man har en samordnande ställning, samt ska se till att nyanlämt barn kommer till rätta på boendet.

Ansvar: föräldrabalkens regler gäller även god man/särskild förordnad vårdnadshavarens tillsynsansvar.

Juridisk vårdnad

- Sörja för allt som angår barnets person (se till att...) och företräda barnet i alla personliga angelägenheter
- Kan även avse svåra beslut inom hälso- och sjukvård
- Ingen underhållsskyldighet
- Inte den faktiska vårdnaden

Rätt till information

- God man har samma ställning som förälder
- God man har inte tystnadsplikt men bör inte föra barnets förtroenden vidare
- God man kan inte förvägras ta del av information som gäller barnet, ej heller att medverka vid förhör ex hos polisen

Uppdragets början

När överförmyndarförvaltningen får besked om en anvisning till kommun från Migrationsverket kontaktar överförmyndarförvaltningen en tilltänkt god man.

Accepteras uppdraget skickas åtagandet till den tilltänkte gode mannen, som sedan tar kontakt med Boendet för att bestämma tid för första träff med barnet. Samtidigt bokas tolkservice.

Vid första träffen med barnet skriver Du, nedan kallad GM på ett **åtagande** och barnet lämnar även sitt **samtycke** till att GM blir förordnad.

Efter påskrift av GM skickas åtagandet samt samtycket tillbaka till överförmyndarenheten, nedan kallad ÖF, för beslutsfattande.

De som bor på Boendet har som regel någon från personalgruppen som kontaktperson. GM får uppgift om vilka som är kontaktpersoner vid första besöket.

Beslutet är fattat

GM erhåller en skrivelse med beslut och begäran om förteckning (vid byte av god man har en förteckning som regel redan lämnats in av den förra gode mannen) över barnets eventuella tillgångar och skulder. Förteckningen ska vara ÖF tillhanda inom **två månader** från beslutsdagen.

ÖF skickar även beslut om förordnandet till, Boendet, Socialtjänsten och Migrationsverket.

Barnet ska så snart som möjligt genomgå en hälsoundersökning, om det inte redan är gjort i ankomstkommun.

GM har ingen skyldighet att meddela personalen på boendet om barnet har en sjukdom eller smitta, men det kan vara av vikt att GM meddelar om det framkommit att barnet har allergi, TBC, hepatit eller annan smittsam sjukdom.

När hälsoundersökningen är klar och barnet bedöms friskt, kan barnet börja skolan. Barnet har **inte skolplikt** som asylsökande men bör delta i skolundervisningen. GM berättar vikten av detta för barnet. Det kan även vara bra vid senare tillfälle om barnet får permanent uppehållstillstånd, och ansöker om CSN-bidrag.

Vid ankomsten till Boendet är det en fördel om personalen går igenom vad barnet har med sig i klädväg för att sedan informera GM om vilket behov det finns av övriga kläder. Barnet kan behöva genomgå en **synundersökning**, GM bokar tid för denna. Barnet bör även genomgå en **tandvårdsundersökning**, personalen på boendet bokar tid för denna.

Dagersättning

Så länge barnet inte har beviljats asyl betalar MiV ut en dagersättning. Barnet får ett ”ICA-kort”, där 740 kr (24 kr/dag) betalas ut varje månad. Det går endast att ta ut pengar på detta kort två gånger per månad i bankomat, i övrigt får man ta ut i ICA butik.

ICA-kortet är en värdehandling som GM ska ha hand om. Gode mannen portionerar ut dagersättningen till barnet. Ett tips är att komma överens om att barnet får 500 kr/månad att själv disponera. Resterande dagersättning kan sparas till övriga omkostnader. Uppfattas ungdomen som ansvarsfull kan gode mannen lämna ut kortet för att hen ska lära sig att disponera medlen.

Dagersättningen ska täcka kostnader för kläder och skor, fritidsaktiviteter, hygienartiklar och andra förbrukningsvaror. Den ska också täcka utgifter för hälso-och sjukvård, tandvård samt läkemedel. Om barnet bor på egen hand eller tillsammans med närstående och får 71 eller 61 kronor per dag, ska dagersättningen även täcka matkostnaderna

Särskilda bidrag att söka

De **bidrag** GM söker för **kläder och glasögon** m.m. hos MiV sätts in på ICA-kortet. När GM söker bidrag för kläder, ska GM bifoga en särskild skrivelse där det specificeras vilka kläder som behövs och till ungefärlig summa. **OBS!** inga märkeskläder - skälig levnadsstandard. I skrivelsen bör GM även betona om barnet är placerat i en liten kommun utan lågprisaffärer = dyrare kläder.

Resor

Barnen kan vid tillåtelse från GM och i samråd med föreståndaren få åka på kortare resor i Sverige för att besöka vänner eller släktingar. Barnet ska alltid uppge för GM och boende vart de ska resa och tala om telefonnummer samt adress till dem som ska besökas. GM eller samordnare ringer och kontrollera att det som barnet säger stämmer. Detta bör ske ex på skollov.

Skadegörelse

Förstör barnet möbler mm. på boendet kan barnet bli återbetalningsskyldig.

Tolk

Vid första besöket med barnet är det oftast en tolk med. GM har sedan rätt att vid behov anlita tolkservice, bokning kan göras av GM och **kvitto ska skickas in till överförmyndarförvaltningen**. Obs! glöm inte att uppge barnets dossiernummer vid beställning av tolk.

Advokat - offentligt biträde

Alla barn får ett **offentligt biträde**, en advokat, som företräder barnet i **asylprocessen**.

GM erhåller handlingar från MiV, i dessa papper står det vilket offentligt biträde som barnet har tilldelats. **Kontakta det offentliga biträdet så snart som möjligt.**

Under den fortsatta prövningen av asylärendet presenterar den sökande tillsammans med sitt offentliga biträde de fakta och det material, som han anser styrker hans ansökan om asyl.

Den juridiska hjälpen är kostnadsfri för den asylsökande. Biträdet arbetar enbart för den asylsökande och tar vara på hans intressen.

När MiV tagit emot en komplett ansökan från den sökande kallar de till ett möte med den sökande och biträdet. Efter mötet – där eventuella oklarheter kan redas ut – kan MiV besluta i asylärendet. Det är den svenska utlänningslagen som styr vilka som får uppehållstillstånd. GM får skriftligt beslut från MiV, när beslutet fattat. Det kan vara avslag på asylansökan eller meddelande om permanent uppehållstillstånd, PUT.

Barnet ska få sitt beslut **muntligt**, vid besök hos MiV, barnet har därefter en tid på sig för eventuell överklagan.

När GM har varit med barnet på olika utredningar hos MiV bör GM följa med barnet till Boendet och informera personalen om i vilken sinnesstämning barnet är mm. MiV kallar alltid till de olika utredningarna, men GM kan boka om tiden om den inte passar. Man ska dock vara medveten om att det kan dröja innan nästa kallelse och att barnet då kan bli oroligt om det dröjer allt för länge.

Vid resa till MiV i Göteborg/Malmö bokar man biljetter för resan via MiV. Det finns möjlighet att använda egen bil eller hyra en, men kolla med MiV först.

Får barnet PUT ska ÖF, socialtjänsten och boendet meddelas så snart som möjligt.

När barnet erhållit PUT - Permanent uppehållstillstånd

- Ta med Migrationsverkets beslut och gå tillsammans med barnet till skatteverket för att erhålla de fyra sista siffrorna i personnumret.

- Beställ blankett från CSN för att ansöka om studiebidrag och extra tillägg.
- Skriv in barnet hos Försäkringskassan, på deras blankett, bifoga intyg från Socialtjänsten att barnet är boende i Kommunen samt intyg om att barnet har PUT.
- När barnet erhållit de fyra sista siffrorna
 - beställ ID-kort med foto hos Skatteverket
 - personbevis hos Skatteverket
 - öppna ett bankkonto
- Skicka in ansökan om studiebidrag och extra tillägg. Till ansökan ska intyg från Socialtjänsten genom handläggande socialsekreterare, bifogas
 - Beslutet och registerbevis att du är förordnad god man från ÖF
 - Intyg om PUT
- Ansökan skickas in i **två** exemplar

När barnet fått avslag på asylansökan

Får barnet **avslag** på sin ansökan kan man tillsammans med det offentliga biträdet **överklaga** beslutet.

Ett överklagande skickas först till Migrationsverket som omprövar beslutet. Om MiV står fast vid sitt beslut överlämnas ärendet till en Migrationsdomstol vid någon av länsrätterna i Stockholm, Göteborg eller Malmö.

Domstolen kan kalla den sökande tillsammans med hans offentliga biträde och MiV till en muntlig förhandling. Migrationsdomstolen tar ställning till överklagandet antingen genom att fastställa eller ändra MiV beslut. Naturligtvis följer GM med.

Det finns möjlighet att överklaga Migrationsdomstolens beslut till Migrationsöverdomstolen vid Kammarrätten i Stockholm.

Migrationsöverdomstolen tar dock bara upp principiellt viktiga fall och först efter att ha beviljat prövningstillstånd.

Om barnet får avslag i alla instanser är det bra om GM börjar förbereda barnet på att frivilligt lämna landet.

MiV skickar aldrig barn tillbaka om det inte finns en **mottagare** av barnet, när han/hon återvänder. Det är alltid någon från MiV som följer med på resan. Mottagaren kan vara en släkting eller personal på ex barnhem.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden är en tillsynsmyndighet som ska kontrollera att gode mannen uppfyller sina åtaganden på ett rättssäkert sätt. Det är ÖF i den kommun som barnet befinner sig som är behörig att utöva tillsynen. Flyttar barnet till annan kommun flyttar också ärendet över till den

kommunen. Det är ÖF som förordnar gode män. ÖF beslutar också om arvode och ersättning för uppdraget samt informerar om gällande lagstiftning.

Redovisning

Eftersom ÖF har tillsyn över gode mannens förvaltning av barnets tillgångar och uppdraget som rättslig vårdnadshavare är också GM skyldig att redovisa sitt uppdrag till överförmyndarnämnden. Har barnet inga ytterligare tillgångar än de bidrag som det har rätt till befrias GM vanligtvis från att lämna in en årsredovisning. Det är ändå viktigt att hålla god ordning på barnets ekonomi genom att föra kassabok samt spara verifikationer och andra redovisningshandlingar. Du får inte blanda ihop dina egna tillgångar med barnets.

Arvoden och ersättningar

Som god man har man rätt till skäligt arvode och ersättning för de utgifter som varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande. Arvode utgår med 200 kr/timme. För resor med egen bil är ersättningen 18,50 kr/mil, enligt kommunens riktlinjer. Restidsersättning utgår med 150 kr/h. Arvodet betalas ut till GM kvartalsvis.

Observera att om man är osäker på vad som är skäligen påkallat och för vad ersättning kan utgå för bör man i förväg kontakta ÖF för ytterligare information. Exempelvis betalas ingen extra ersättning ut om man utför uppgifter som exempelvis är boendets ansvar.

ÖF är medveten om att det i speciella fall kan behövas arbetsinsatser från ställföreträdarens sida utöver vad som kan utgå enligt ÖF normer. Kontakta gärna oss i möjligaste mån innan dessa insatser påbörjas så att vi vet om dem.

Arvodesräkning ska lämnas till ÖF kvartalsvis (jan-feb-mars osv.) och senast den 10:e i månaden därefter.

Blanketter för arvode kommer att finnas på:

<https://service.falkenberg.se/Menugroup2.aspx?groupId=24>

LMA-kort

Alla ensamkommande barn som kommer till Sverige får ett LMA-kort. Kortet styrker att personen är asylsökande och behövs vid kontakter med olika myndigheter.

LMA-kortet skickas tillbaka till MiV när barnet har beviljats PUT. Mot uppvisande av LMA-kort vid uttag av receptbelagd medicin betalar barnet 50 kronor/uttag för sin medicin.

ICA-kort

Barnens dagersättning sätts in på bankkort knutet till ICA-banken. Kortet kan användas för att betala med och ta ut pengar. Man kan ta ut pengar från uttagsautomater som accepterar Maestro högst två gånger per månad.

Det är endast MiV som kan sätta in pengar på kortet.

Dagersättningen betalas ut den 11:e varje månad.

Kortet är en värdehandling och ska förvaras hos GM.

Om barnet får PUT ska GM ta ut kvarvarande pengar inom en månad från att beslutet fattats annars ”försvinner” pengarna tillbaka till MiV, därefter återsänds kortet till MiV tillsammans med LMA-kort.

ID-kort

Om barnet får PUT och har erhållit sina fyra sista siffror i personnumret ska GM beställa ett ID-kort.

När barnet fyller 18 år

När barnet fyller 18 år blir det myndigt utifrån svenska förhållanden sett. Godmanskapet upphör då automatiskt och uppdraget som god man avslutas samtidigt.

Särskilt förordnad vårdnadshavare

Om barnet beviljas PUT ska socialnämnden väcka talan om eller anmäla behov av en särskilt förordnad vårdnadshavare, nedan kallad SFV, hos Tingsrätten.

Om barnet inom kort (ett par månader) efter beviljat uppehållstillstånd blir myndig kan GM kvarstå till myndighetsdagen.

Då barnet beviljats PUT kommer SFVn:s arbete mer att inriktas på den dagliga omsorgen. Den långsiktiga planeringen för barnets framtid.

Övriga förhållningssätt

GM bör verka för att barnet får och fortsätter att ha kontakt med sin familj och släkt. Om det är möjligt ska GM medverka till återförening med familjen. Återförening blir främst aktuellt om barnet får PUT.

GM/SFV ska biträda barnet vid förhör hos och hålla kontakter med polis och åklagare både om barnet utsatts för brott eller begår brott.

Som GM bör man också vara medveten om att uppdraget betraktas som en tillfällig lösning under barnets första tid i Sverige. Godmanskapet upphör om barnet varaktigt lämnar Sverige eller fyller 18 år.

Med varaktigt menas att det kan bevisas av MiV eller Polisen att barnet har lämnat Sverige.

Barn på gruppboenden påverkar varandra, pratar och jämför. Detta kan skapa oro hos barnet om gode männen inte kommer överens om ett liknande förhållningssätt gentemot barnen, ex vis gällande pengar.

Det kan vara bra om GM/SFV har kunskap om kulturmönster, konfliktmönster och religionen i barnets hemland.

Om barnet rymmer

Skulle barnet avvika från boendet ska GM, samordnaren på boendet eller socialtjänsten anmäla försvinnandet till polisen.

Det kan var boendet som ringer och säger att barnet inte kommit hem. I första hand försöker man på olika vis kontakta barnet och dess kompisar. I andra hand kontaktar man **polisen på telefon: 114 14**. Om man inte hör av varken polis eller socialjour efter ett antal timmar så ring **larmnumret för försvunna barn: 116 000**. Larmnumret är tillgängligt dygnet runt och går att ringa från alla EU-länder. Det är SOS alarm AB som sköter verksamheten och det kostar inget att ringa. Via larmnumret kopplas uppgifterna till berörda myndigheter vilket betyder ett snabbare agerande då ett barn försvinner. Pressmeddelandet om detta skrevs den 8 januari 2014.

Socialtjänsten kan inte begära handräckning hos polisen om barnet rymmer. Det kan endast ske om det är omhändertagande enligt LVU, Lagen om vård av unga. LVU kan bli aktuellt om den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk, brottslig verksamhet eller annat socialt nedbrytande beteende. (LVU § 3)

Om barnet avlider

- Kommunen ansvarar för begravningen enligt SoL, socialtjänstlagen
- Kommunen kontaktar MiV om barnet avlider

Kontaktuppgifter

Överförmyndarförvaltningen

0340 – 88 000

Mailadress: ofm@varberg.se

Handläggare Veronica Engh
veronica.engh@varberg.se

0340 – 69 76 45

Handläggare John Svensson
john.svensson@varberg.se

0340 – 69 76 46

Migrationsverket

Växel

0771 - 235 235

Frågetelefon

010 - 485 29 47

Fax

011 - 10 81 55

migrationsverket@migrationsverket.se

Socialjouren

112

Rädda Barnen

www.rb.se

Telefon

08 - 698 90 00

Telefax

08 - 698 90 10

info@rb.se

Röda Korset

www.redcross.se

Telefon

08 - 452 46 00

info@redcross.se

Checklista

- Ansöka om uppehållstillstånd för barnet
- Närvara på möten med Migrationsverket
- Närvara på möten med socialtjänsten
- Kontakta och närvara på möten med offentligt biträde
- Ansöka om ekonomisk bidrag och ev. särskilt bidrag från Migrationsverket
- Besluta om skolgång
- Närvara på möten och utvecklingssamtal med skolan
- Besluta i frågor om barnets boende
- Närvara på möten med boendet
- Tala med boendet gällande sjuk- och tandvård
- Bevaka barnets försörjning och utbildning
- Bestämma i frågor som rör barnets personliga angelägenheter
- Medverka i samtal med polis om barnets utsatts för eller utför brott
- Vid behov anmäla stödåtgärder enligt SoL och LSS
- Om barnet vill, söka stöd för efterforskning och familjeåterförening

Checklista när barnet fått PUT

- Meddela skatteverket om uppehållstillstånd och folkbokför barnet
- Meddela ÖFN (skicka gärna personbevis)
- Ansök om pass till barnet
- Avrapportera till särskild förordnad vårdnadshavare
- Återlämna bankkort och LMA-kort till Migrationsverket
- Ansöka om bidrag hos CSN
- Påminn socialtjänsten om att ansöka om barnbidrag (om under 16 år) samt SFV
- Diskutera med socialtjänsten om fortsatt boende
- Ansöka om startbidrag för barnet – ex kläder
- Ansöka om social kontaktperson om behov finns
- Medverka och hjälpa barnet så att det kan få ett id-kort
- Ordna med bankkonto och bankkort

Checklista när uppdraget upphör

- Informera barnet
- Meddela ÖFN när barnet blir myndigt
- Meddela ÖFN om barnet byter kommun, avviker eller lämnar Sverige
- Avrapportera till särskild förordnad vårdnadshavare
- Lämna in arvodesräkning